

Haags water als transportweg

In het kader van Haags water als transportweg is dit het tweede artikel over interessante waterwegen in Den Haag. Hoewel je bij het denken aan onze stad - in tegenstelling tot bijvoorbeeld Amsterdam en Rotterdam - nu niet direct een associatie krijgt met water, is het wel eens goed hierbij stil te staan. Wat zijn de verschillende functies van het 'Haagse water' als transportweg? Onder Haags water verstaan we drinkwater, afvalwater en oppervlaktewater en eigenlijk ook zeewater, maar dat hebben we in het eerste artikel over de Zandmotor al behandeld.

Het is goed wonen op het Verversingskanaal

Via deze overstort komt vuil water in het kanaal

Drinkwater

Van oudsher staat de kwaliteit van het Haagse drinkwater op een hoog niveau. In mijn studietijd in Delft gingen we met jerrycans naar een Shell-station aan Rijksweg 13 in Delft-Noord, waar Haags water uit de kraan kwam. Het Rotterdamse water was zo gechlloreerd, dat je er alleen maar mee kon douchen. De toen nog schaarse Delftse studentes hoefden hun haar niet te bleken, daar zorgde het Rotterdamse drinkwater wel voor.

De goede kwaliteit van het Haagse water is te danken aan de zoetwaterbel, die van nature onder de duinen aanwezig was en die al jaren moet worden aangevuld met rivierwater uit de Lek. Door de grote filterende werking van de duinen is het Haagse drinkwater nog steeds van zeer goede kwaliteit. Het duinlandschap is er enorm op vooruitgegaan, omdat nu weer de natte duinvalleien zijn teruggekomen.

Dit drinkwater heeft aan de 'voorzijde' (bedoeld is van de woningen) ooit een *transportfunctie* voor fluoride tegen tandbederf gehad. Hoewel de voordelen voor de gebitten van jeugdige Hagenaartjes waren aangetoond, moest van rijkswege toch uit sociaal-maatschappelijke overwegingen deze fluoridering ongedaan worden gemaakt.

Afvalwater

Aan de 'achterzijde' wordt de *transportfunctie* van het gebruikte drinkwater haast als vanzelfsprekend beschouwd, vermoedelijk omdat het geheel ondergronds plaatsvindt. Al ons afvalwater, variërend van toiletten, bad, wasmachines tot industrieel afvalwater, wordt via de riolering, gemalen en persleidingen getransporteerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallaties Harnaschpolder in Delft en Houtrust. Van hieruit gaat het gezuiverde afvalwater via een grote persleiding naar de lozingspunten in de zee ten westen van de Scheveningse haven. Omdat het oudere deel van Den Haag grotendeels een gemengd rioolstelsel heeft, zal bij hevige regenval een deel van het rioolwater via overstorten in het oppervlaktewater terecht komen. Ook dit water zal uiteindelijk via het Verversingskanaal in zee stromen. Vanuit de hele regio Den Haag is het Verversingskanaal het enige afvoerkanaal naar zee. Het Hoogheemraadschap heeft destijds diverse studies laten uitvoeren om meer lozingspunten in zee te krijgen, variërende van het gebruik van het Schevenings Kanaal, dat jaren geleden helaas tot iets ten westen van de Nieuwe Duinweg is gedempt, tot grote persleidingen vanuit Loosduinen door de duinen

Een binnenvaartschip aan de Suezkade

naar zee. Tot nu toe is het bij studies gebleven. Overigens stuitte het plan voor een kanaal naar zee bij het Seinpostduin destijds op grote bezwaren van de hotelexploatanten, die vreesden dat het strand onaanvaardbaar vervuild zou worden door het Haagse grachtenwater, en niet geheel ten onrechte!

In dit verband is het interessant, dat er destijds ook plannen waren om een kanaal vanaf Den Haag door het Westland naar Maassluis aan te leggen. Vooral door de weerstand van de stad Delft, die de groei van het 'dorp' Den Haag altijd al als een bedreiging heeft gezien, zijn die plannen gestrand.

Het oppervlaktewater

De Haagse Beek

Laten we maar beginnen met het oudste voorbeeld van de transportfunctie van de Haagse Beek, die in de buurt van Kijkduin ontspringt en al meanderend door Sorghvliet en de tuin van het Vredespaleis via het Noordeinde uitmondt in de Hofvijver. Omdat de Haagse Beek van zichzelf onvoldoende water produceert, heeft men bij de kruising met het Verversingskanaal, die de Beek met een duiker kruist, een gemaal gebouwd, waarmee extra water in de Beek kan worden gepompt. Overigens staat dat gemaal weinig aan, want zelfs in de droge tijd midden april stond de Beek tussen Sorghvliet en het Vredespaleis geheel stil. Legendarisch zijn de verhalen van de stank, vooral in het laatste gedeelte van de Beek, toen die nog als open riool langs het Noordeinde en de huidige Passage stroomde. Een stank, geheel veroorzaakt

door de *transportfunctie* voor huishoudelijk afval(water). Niet voor niets werd in de loop van de tijd de Beek daar overkluisd, maar de transportfunctie bleef, totdat er begin vorige eeuw een rioolstelsel was aangelegd. Maar waar mondde dit riool uit? Inderdaad, in de grachten, waardoor een nieuwe open transportweg voor het afval ontstond. Door het Spui, de naam zegt het al, kwam dit water uiteindelijk in de Vliet terecht. Hoewel Den Haag bij zee ligt, was er nog geen mogelijkheid dit afvalwater in zee te 'dumpen'.

Het Verversingskanaal of Afvoerkanaal

Uit oude tekeningen en foto's blijkt, dat scheepvaart door het Verversingskanaal heel lang mogelijk is geweest voor binnenschepen tot 80 ton, vermoedelijk schepen, die vanaf de Vliet via de singels bouwstoffen vervoerden naar de Suezkade, waar een loswal was.

Tot de jaren 1970 werden, na overslag in de Laakhaven, kolen met sleepschuiten aangevoerd, die

Hier komt de Haagse Beek uit park Zorghvliet

Het Schouten-gemaal

gelost werden aan de kade van de toenmalige elektriciteitscentrale van de EZH aan het begin van het Verversingskanaal. Ook via de scheepvaartsluis aan de Kranenburgerweg konden vanaf 1930 schepen van de 2e Binnenhaven naar het Verversingskanaal doorvaren en via de sluis bij de Beeklaan verder de stad en de Vliet bereiken. Ook werd met kleine binnenvaartschepen zout aangevoerd naar de haringinleggerijen aan de 2e Binnenhaven. Als retourvracht werden dan vaten met ingelegde haring meegenomen, bestemd voor afnemers in het binnenland. Een uitermate goed voorbeeld van efficiënt vervoer in die tijd!

Doorvaart naar en van zee is door een dam in de Westduinweg onmogelijk gemaakt. Bovendien is het laatste gedeelte van het Verversingskanaal nabij het Zuiderstrandtheater al jaren geleden gedempt. Toch is het kanaal weer in gebruik voor de 'kleine scheepvaart': de rondvaartboten van De Willemsvaart varen sinds kort tot aan Houtrust, een uitstekend initiatief.

Het is mogelijk om een vaartocht 'op maat' te organiseren, bijvoorbeeld varen vanaf de binnenstad tot aan Houtrust en daarna wandelen door het Statenkwartier o.l.v. Jacintha van Beveren.

Chris Schram van De Willemsvaart is uiterst creatief en flexibel in dit soort dingen. Zie hiervoor de website willemsvaart.nl.

In het volgende nummer gaan we in op de overige functies van het Verversingskanaal.

Bert Hilberts, tekst en beeld

Meneer en mevrouw zijn thuis